

Effects of Prince of Songkla University Students' Participation in Extra-curriculum Activities in the 2005 Academic Year

Aporn Oontawatnadda¹ and Amporn Aronsri²

¹M.Ed. (Education Administration), General Administrative Officer (Specialist),

E-mail: aporn.o@psu.ac.th

²M.Ed. (Higher Education), Student-Activity Officer (Specialist),

Division of Student Affairs, Prince of Songkla University

Abstract

The aims of this study were to examine and compare the effects on participation in extra-curriculum activities of the students in PSU, according to the variables. gender, year level, campus, grade point average (GPA), and experience of students as the active participation and passive participation. Both qualitative and quantitative data were collected. The samples were 1,188 persons who answered the questionnaires. 31 students and staff who participated in the extra-curriculum activities were interviewed. The results showed that students achieved benefits more than disadvantages. That is most received high benefits but medium disadvantages from joining the activities. It was found that participation in the activities gave disadvantages to females more than males. Those who achieved more benefits of participation than the other groups were the students of year 4 – 6, the students in Hat yai campus, the students having GPA of 3.51-4.00, the students who have participated in the activities for more than 4 times /semester. These benefits were categorized as knowledge, skill training for leadership and following, responsibility, emotional maturity, experience, application for daily practice and chance to work with other faculties/campuses. Moreover, the results showed that those with active participation received more benefits than those with passive one. The most important limitation of the students to participate in the activities was management, followed by timing, budget, place, appliance, vehicle and etc.

Keywords: extra curriculum, effects on participation in extra curriculum activities, benefit disadvantage, Prince of Songkla university

ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ในปีการศึกษา 2548

อาภรณ์ อุ่ณวัชห์ดดา¹ และอัมพร อรุณศรี²

¹ศศ.ม.(บริหารการศึกษา) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปชำนาญการ,

E-mail: aporn.o@psu.ac.th

²กศ.ม.(อุดมศึกษา), นักกิจการนักศึกษาชำนาญการ,

กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามตัวแปรเพศ ชั้นปี วิทยาเขต/เขตการศึกษา ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ประสบการณ์ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม วิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,188 คน สัมภาษณ์นักศึกษาผู้มีส่วนร่วมกิจกรรมและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจการนักศึกษาจำนวน 31 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาได้รับประโยชน์มากกว่าได้รับผลเสีย โดยได้รับประโยชน์ในระดับมาก และได้รับผลเสีย ในระดับปานกลาง นักศึกษาหญิงได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาชั้นปีที่ 4-6 นักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ นักศึกษาที่มีแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียนระหว่าง 3.51-4.00 และนักศึกษา ที่มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่า 4 ครั้ง/ภาคการศึกษาได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรม มากกว่ากลุ่มอื่น โดยได้รับความรู้ ฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความรับผิดชอบ ได้พัฒนาด้านอารมณ์ มีประสบการณ์และได้นำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้จริง ได้ทำงานร่วมกัน นักศึกษาผู้จัดกิจกรรมได้รับประโยชน์ มากกว่านักศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรม และพบว่า มีปัญหาและข้อจำกัดการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเรียงตาม ลำดับความถี่มากไปหาน้อยคือ เรื่องการบริหารจัดการ เวลา งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ยานพาหนะ และอื่นๆ

คำสำคัญ: กิจกรรมนักศึกษา, ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม, ประโยชน์, ผลเสีย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทนำ

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา คือการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณลักษณะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนานักศึกษา วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม พัฒนานักศึกษา เพื่อเสริมสร้างโอกาสให้นักศึกษา ได้แสดงออกตามความคิดความเชื่ออย่างอิสระภายใต้ ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพื่อฝึกให้นักศึกษา ได้มีประสบการณ์ด้านทักษะการทำงาน การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาบุคลิกภาพและเติมเต็มให้ เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้งที่ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2530, 102) กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญ เพราะช่วยให้นักศึกษาเจริญงอกงามเป็นคนโดยสมบูรณ์ และสอดคล้องกับวิจิตร ศรีสะอ้าน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532, 9) กล่าวว่า วิชาการอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกิด พัฒนาการที่สมบูรณ์ กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และมี คุณค่าไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาให้เป็นนักวิชาชีพเก่งกล้า สามารถ การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีปัจจัย หลายประการด้วยกัน เช่น การจัดหลักสูตร การเรียน การสอน สภาพแวดล้อม การบริหารงานของสถาบันและ งานกิจการนักศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษา เช่น กิจกรรมกีฬา บำเพ็ญประโยชน์ วิชาการ ศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนานักศึกษา ดังที่ Williamson (1961, 27) ได้กล่าวว่า “กิจกรรมนักศึกษา เป็นศูนย์กลางแห่งระบบสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนา นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์”

จากแนวทางดังกล่าวมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2546 - 2549 และได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนานักศึกษาว่า “บัณฑิต ของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถทาง วิชาการ มีการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรม มีทักษะชีวิต มีสำนึกสาธารณะและมีสมรรถนะสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย” จากข้อมูลกิจกรรมพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปีการศึกษา 2548

มหาวิทยาลัยฯ ได้จัดกิจกรรม/โครงการพัฒนานักศึกษา จำนวน 1,474 โครงการ สัดส่วนจำนวนกิจกรรม/โครงการ ต่อจำนวนนักศึกษาเท่ากับ 1:19 งบประมาณจำนวน 24, 830, 245 บาท มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2548, 1) พบว่ามหาวิทยาลัยใช้งบประมาณจำนวนมากในการส่งเสริม และสนับสนุนจัดกิจกรรมนักศึกษาหลากหลายและ กระจายทุกคณะ วิทยาเขต/เขตการศึกษา โดยให้นักศึกษา ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและตามความต้องการ แต่การจัดกิจกรรมจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด หรือมีปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากการเข้าร่วม กิจกรรมของนักศึกษาในเรื่องใดบ้างไม่มีข้อมูลชัดเจน ที่สะท้อนการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงาน ณ กองกิจการนักศึกษา เป็นหน่วยงานกลางที่ส่งเสริมและ สนับสนุนให้ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาใน ภาพรวมของมหาวิทยาลัยและจากการประเมินคุณภาพ ของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2546 ต้องการให้มหาวิทยาลัยศึกษาผลกระทบการมีส่วนร่วม กิจกรรมนักศึกษา กอปรกับจากรายงานวิจัยเรื่องความ พึงพอใจของนายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์ รุ่นปี 2547 พบว่ามีความพึงพอใจน้อยสุดในเรื่อง ทักษะความเป็นผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (มหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์, 2549, 82) คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฯ เพื่อ จะได้นำข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา การมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบการมีส่วนร่วม กิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ตาม ตัวแปรเพศ ชั้นปี วิทยาเขต/เขตการศึกษา แต่มีระดับ คะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (GPA) ประสบการณ์การ

มีส่วนร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จัดเพื่อพัฒนานักศึกษาโดยสภานักศึกษา องค์การบริหารองค์การนักศึกษา ชมรม สโมสรนักศึกษา คณะกรรมการนักศึกษาประจำหอพัก และหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เช่น กองกิจการนักศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะ วิทยาเขต/เขตการศึกษา

2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระดับปริญญาตรีภาคการศึกษาปกติ ชั้นปี 1 – 6 ปีการศึกษา 2548 วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัตตานี เขตการศึกษาภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และตรัง

3. ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของนักศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีทั้งประโยชน์และผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรม

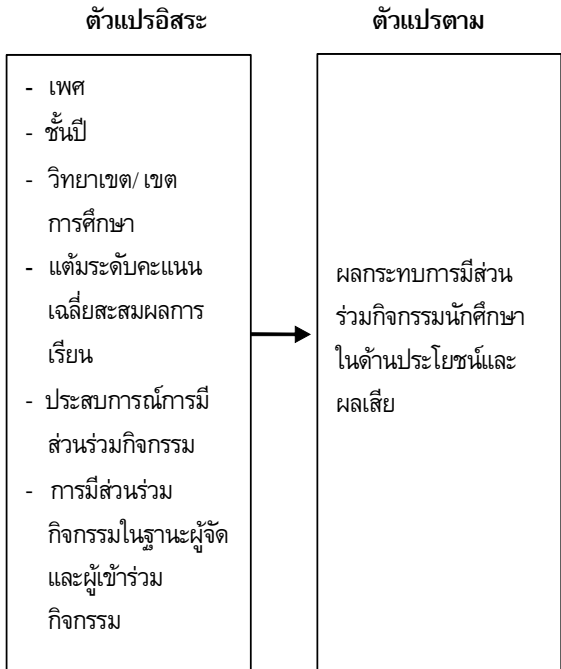
4. การมีส่วนร่วมกิจกรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การรับรู้และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ โดยแบ่งเป็น

4.1 ผู้จัดกิจกรรม หมายถึง ผู้ที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและสนองความต้องการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ของหน่วยงานหรือสถาบัน

4.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของผู้จัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการนั้นๆ

5. ปัญหาและข้อจำกัด หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางหรือขาดการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระดับปริญญาตรี ภาคการศึกษาปกติ ชั้นปี 1 - 6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 26,185 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 ตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, 780) โดยให้ข้อมูลกระจายจึงได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างแต่ละคณะ ชั้นปี อย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม 1,188 คน สัมภาษณ์/สนทนากลุ่มจำนวน 31 คนแบ่งเป็นนักศึกษาผู้จัดกิจกรรม 21 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 5 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจการนักศึกษา 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) กำหนดประเด็นเครื่องมือ โดยจัดประชุมการวิจัย และร่างประเด็นกรอบคำถามในการสร้างเครื่องมือ โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา ทุกวิทยาเขต/เขตการศึกษา สนทนากลุ่มนักศึกษาผู้จัด และผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องประโยชน์ ผลเสีย ปัญหา ข้อจำกัด ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำ เครื่องมือ

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยที่มี ลักษณะคล้ายกันในเรื่องการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องงานกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ตรวจสอบและแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้องเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง

4) นำเครื่องมือทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (alpha-coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7942

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์

แบบสอบถาม มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตามตัวแปร เพศ ชั้นปี วิทยาเขต/เขตการศึกษา แต้้มคะแนนเฉลี่ย สะสมผลการเรียน (GPA) ประสบการณ์การมีส่วนร่วม กิจกรรม การมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้ เข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) คำถามเกี่ยวกับผลกระทบการมีส่วนร่วม กิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้าน ประโยชน์และผลเสียที่ได้รับจากกิจกรรม 25 ข้อ และ คำถามให้เลือกตอบความคิดเห็นผลกระทบการมีส่วนร่วม กิจกรรมนักศึกษาภาพรวมด้านประโยชน์และผลเสียจาก กิจกรรม 2 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมกิจกรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสนทนากลุ่ม และแบบการสัมภาษณ์ เป็นแบบ การสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์ ผลกระทบในด้าน ประโยชน์ ผลเสีย ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยลัยสงขลานครินทร์เพื่อศึกษาข้อมูลสนับสนุน ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา ทุกวิทยาเขต/เขตการศึกษา

2. นำหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากกองกิจการ นักศึกษาในการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มและเก็บแบบ สอบถาม ทุกคน วิทยาเขต/เขตการศึกษา

3. สนทนากลุ่มนักศึกษาผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาทุกวิทยาเขต/เขตการศึกษา

4. จัดประชุมคณะผู้วิจัยและที่ปรึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ 2.1 ค่าการทดสอบที เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของตัวแปร 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ การมีส่วนร่วมกิจกรรม ของนักศึกษาในฐานะผู้จัดและเข้าร่วมกิจกรรมโดยกำหนด ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ค่าการทดสอบเอฟ โดยการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ของ LSD เพื่อ ทดสอบนัยสำคัญเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรและ ทดสอบรายคู่ที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มเช่น ชั้นปี วิทยาเขต/ เขตการศึกษา ประสบการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรมและ แต้้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (GPA) โดย กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจัดกลุ่มจำแนกตามหมวดหมู่ประเด็นปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล

การกำหนดค่าน้ำหนักแต่ละข้อ ใช้วิธีกำหนดน้ำหนักการให้คะแนน ดังนี้

ก. ข้อความที่มีความหมายเป็นบวก ให้ค่าน้ำหนักคะแนน

5	หมายถึง	มีผลกระทบมากที่สุด
4	หมายถึง	มีผลกระทบมาก
3	หมายถึง	มีผลกระทบปานกลาง
2	หมายถึง	มีผลกระทบน้อย
1	หมายถึง	มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือ

ไม่มีผล

ข. ข้อความที่มีความหมายเป็นลบ ให้ค่าน้ำหนักคะแนน

1	หมายถึง	มีผลกระทบมากที่สุด
2	หมายถึง	มีผลกระทบมาก
3	หมายถึง	มีผลกระทบปานกลาง
4	หมายถึง	มีผลกระทบน้อย
5	หมายถึง	มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือ

ไม่มีผล

การแปลผลคะแนนนำผลคะแนนดังกล่าวข้างต้นหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและภาพรวมทุกข้อเป็นรายด้าน จากนั้น นำค่าเฉลี่ยการกำหนดการแปลความหมายและผลที่ได้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากผลวิจัยผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปีการศึกษา 2548 พบว่า

1. นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมมากกว่าผลเสียโดยได้รับประโยชน์ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.84 ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การฝึกความรับผิดชอบ การรู้จักปรับตัว การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การมีความมั่นใจ การวางแผน การประสานงาน การบริหารเวลา การติดต่อสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคี การได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นักศึกษาที่มีประสบการณ์กิจกรรมเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน พบว่า นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 4-6 ที่มีแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (GPA) 3.51-4.00 นักศึกษาที่มีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่า 4 ครั้ง/ภาคการศึกษา นักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มอื่น

2. นักศึกษาได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมพบว่า กิจกรรมส่งผลกระทบต่อการเรียน ต้องหยุดเรียนหรือเรียนชดเชยนอกตาราง เวลาเรียนตรงกับเวลาทำกิจกรรม ไม่มีเวลาพักผ่อนและออกกำลังกาย มีความกังวล เครียดช่วงทำกิจกรรม ผู้ปกครองไม่สนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม ต้องชดเชยเงินส่วนตัว เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่ายานพาหนะในบางกิจกรรม

3. ปัญหาและข้อจำกัด พบว่า มีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีนโยบายกิจกรรมนักศึกษาไม่ชัดเจน นักศึกษาขาดความรู้และประสบการณ์การทำกิจกรรม จัดกิจกรรมซ้ำซ้อน ขาดการประชาสัมพันธ์และการมอบงานระหว่างรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่ ขาดการประเมินผลกิจกรรมที่เป็นระบบ

4. ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายกิจกรรมนักศึกษาที่ชัดเจน และกำหนดหลักสูตรรายวิชาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษา สนับสนุนงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และยานพาหนะให้เพียงพอ จัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทันสมัยตรงตามความต้องการของนักศึกษา จัดทำคู่มือกิจกรรมนักศึกษา พิจารณาค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม กำหนดเวลาทำกิจกรรม โดยงดการเรียนครั้งวันบ่าย 1 วัน/สัปดาห์

อภิปรายผล

1. ระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จำแนกโดยภาพรวมและรายชื่อ พบว่า นักศึกษาได้รับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.65) นักศึกษาได้รับประโยชน์จากกิจกรรมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) ข้อที่นักศึกษาระบุว่าได้รับประโยชน์มากที่สุดคือการได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมาคือการมีความรับผิดชอบ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของตนเอง (self esteem) การมีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่าง ที่ตนเองและผู้อื่นมีความสุข มีการปรับตัว (ค่าเฉลี่ย 4.05, 4.04 และ 4.00) ตามลำดับ สอดคล้องกับชาญชัย อินทรประวัตติ (2544, 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรม นักศึกษาว่า ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ ด้านกายภาพ วาจา สติปัญญา อารมณ์และความสนใจ พัฒนาความนับถือในตัวเอง ค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาทักษะการ อยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้รับการพัฒนาค่านิยมและทัศนคติ ที่เหมาะสม และประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการกิจกรรมนักศึกษาอย่างเหมาะสมในเรื่องสร้างความรักและความผูกพันของนักศึกษา ช่วยทำให้งานด้านวิชาการเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ผลการสนทนากลุ่มนักศึกษาการสัมมนาเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การติดต่อสื่อสาร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพที่ดี การแก้ปัญหา การวางแผน การประสานงาน การบริหารเวลา การมีน้ำใจ การกล้าแสดงออกการปรับตัว การรู้จักควบคุมอารมณ์ และ กนัธร ชำนิประศาสน์ (2542,48) ได้ศึกษาวิจัยกิจกรรม นักศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี พบว่า นักศึกษาได้รับประโยชน์ด้าน ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ด้านประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้านการทำงาน การเข้าสังคม ด้านการพัฒนางานและ สังคมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลของ

รณภาพ เอื้อพันธ์เศรษฐ (2544, 9) ประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนานักศึกษา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2544 พบว่า นักศึกษา ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเห็นคุณค่าตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดี เรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ไม่เห็นแก่ตัว ส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.89) และเมื่อพิจารณารายชื่อนักศึกษาระบุว่า ทำให้เสียเวลาเรียน เวลาส่วนตัว กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและต้องขอใช้เงินส่วนตัว ในบางกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินทร ชูชม และคณะ (2541, 20) ศึกษาเรื่องผลกระทบการจัด กิจกรรมรื้อฟื้นใหม่ และประชุมเชียร์ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า กิจกรรมมีผลเสียต่อการเรียน ขอใช้เงินส่วนตัวในบางกิจกรรม ทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ผู้ปกครองเป็นห่วง วิตกกังวลและมีความกดดัน และสอดคล้องกับผลสนทนากลุ่มนักศึกษาและการ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา พบว่า ไม่มีเวลาพักผ่อนมีความวิตกกังวลเครียดช่วงทำกิจกรรม ผู้ปกครอง ไม่สนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญกิจกรรม นักศึกษา

2. เปรียบเทียบระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามตัวแปร

2.1 การมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม

นักศึกษาผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดย นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวม และรายชื่อส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มนักศึกษาผู้จัดและผู้เข้าร่วม กิจกรรม เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรม พบว่า นักศึกษา ที่มีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้ ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้จริง ได้พัฒนา

ตาราง 1 ระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมรายข้อ จำแนกการมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานของผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม เขต

ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม	ระดับผลกระทบจากกิจกรรม (N=1,054)			ผู้จัดกิจกรรม (N=367)		ผู้เข้าร่วมกิจกรรม (N=687)		t	เพศชาย (N=362)		เพศหญิง (N=692)		t
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
	ประโยชน์จากกิจกรรม												
1. ทักษะการคิดสร้างสรรค์	3.85	.65	มาก	3.99	.64	3.78	.64	5.002**	3.81	.69	3.87	.63	1.307
2. ทักษะการสื่อสาร	3.84	.74	มาก	3.99	.73	3.87	.73	4.266**	3.87	.76	3.82	.72	1.002
3. ความสามารถการใช้เทคโนโลยี	3.30	.85	ปานกลาง	3.37	.82	3.26	.87	1.918	3.30	.92	3.30	.82	.059
4. ทักษะการประชาสัมพันธ์	3.51	.82	ปานกลาง	3.68	.81	3.41	.81	5.073**	3.49	.83	3.51	.81	.402
5. ทักษะการบริหารจัดการ	3.62	.84	ปานกลาง	3.90	.85	3.46	.80	8.191**	3.63	.86	3.61	.84	.288
6. ทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (นำความรู้มาประยุกต์ใช้)	3.64	.80	ปานกลาง	3.79	.81	3.56	.79	4.431**	3.67	.77	3.62	.82	1.034
7. ความสามารถการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีทักษะในการแก้ปัญหา	3.87	.78	มาก	4.03	.78	3.78	.77	5.131**	3.87	.82	3.86	.76	.230
8. ความสามารถการดำรงชีวิตอย่างที่ตนเองและผู้อื่นมีความสุข (การปรับตัว)	4.00	.75	มาก	4.14	.72	3.93	.76	4.283**	3.96	.78	4.03	.73	1.412
9. มีความรับผิดชอบ	4.05	.75	มาก	4.17	.75	3.99	.75	3.821**	4.01	.78	4.08	.73	1.432
10. มีภาวะผู้นำ	3.82	.81	มาก	4.03	.79	3.71	.80	6.252**	3.81	.83	3.83	.80	.353
11. เป็นผู้ตามที่ดี	3.91	.74	มาก	3.99	.72	3.87	.75	2.512**	3.87	.77	3.94	.72	1.468
12. มีนัยปฏิบัติตามกติกาของสังคมและมีความสามัคคี	3.94	.77	มาก	4.00	.73	3.90	.79	2.512*	3.86	.79	3.98	.75	2.343*
13. มีความห่วงใยและเสียสละเพื่อสังคม (สำนึกสาธารณะ)	3.97	.75	มาก	4.08	.70	3.91	.78	3.624**	3.96	.79	3.98	.74	.460

ตาราง 1 ระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม รายข้อจากผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐาณะผู้จัดกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพศ (ต่อ)

ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม	ระดับผลกระทบจากกิจกรรม (N=1,054)			ผู้จัดกิจกรรม (N=367)		ผู้เข้าร่วมกิจกรรม (N=687)		t	เพศชาย (N=362)		เพศหญิง (N=692)		t
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
	14. ทักษะการแสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออก	3.82	.78	มาก	3.99	.76	3.73		.77	5.303**	3.85	.79	
15. เรียนรู้การทำงานเป็นทีม	4.06	.78	มาก	4.24	.75	3.97	.77	5.475**	4.02	.79	4.08	.77	1.115
16. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเห็นคุณค่าตนเอง (Self Esteem)	4.04	.70	มาก	4.15	.67	3.98	.71	3.830**	4.01	.73	4.06	.68	1.102
17. มีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดี	3.99	.70	มาก	4.09	.67	3.94	.71	3.344**	3.99	.70	3.99	.70	.145
18. ได้พัฒนาอารมณ์	3.90	.70	มาก	4.02	.70	3.83	.70	4.124**	3.91	.71	3.89	.70	.561
19. ความภูมิใจ อุดمانและอดทน	3.92	.75	มาก	4.05	.72	3.84	.75	4.490**	3.98	.76	3.93	.74	.938
20. มีคุณธรรม จริยธรรม (ลดการกระทำผิด)	3.90	.76	มาก	4.00	.72	3.84	.78	3.297**	3.88	.81	3.91	.74	.557
รวม	3.84	.51	มาก	3.98	.52	3.77	.49	6.396**	3.83	.52	3.85	.50	.642
ผลเสียจากกิจกรรม													
21. กิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา	3.02	.98	ปานกลาง	3.07	.99	2.99	.98	1.230	2.90	1.03	3.08	.95	2.938**
22. ช่วงเวลาไม่เหมาะสมการทำกิจกรรม	2.73	.98	ปานกลาง	2.75	.97	2.71	.98	.593	2.52	1.06	2.83	.92	4.934**
23. ชาติเงินส่วนตัวในบางกิจกรรม เช่น ค่าโทรศัพท์มือถือ ค่าน้ำดื่ม ฯลฯ	2.68	1.15	ปานกลาง	2.44	1.08	2.80	1.17	5.001**	2.51	1.15	2.77	1.15	3.496**
24. เสียเวลาส่วนตัว	3.00	1.04	ปานกลาง	2.94	1.00	3.03	1.05	1.395	2.85	1.07	3.08	1.01	3.398**
25. เสียเวลาเรียน	3.04	1.05	ปานกลาง	3.06	1.03	3.03	1.06	4.55	2.91	1.10	3.11	1.02	2.942**
รวม	2.89	.80	ปานกลาง	2.85	.74	2.91	.82	1.253	2.73	.82	2.97	.77	4.592**
ผลภาพรวม	3.65	.43	ปานกลาง	3.75	.42	3.60	.42	5.660**	3.61	.44	3.68	.43	2.299*

ตาราง 2 เปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษาตามช่วงปี และแต่ละระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน

ผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรม	ชั้นปี										แต่ละระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (GPA)									
	ปี 1 (N=366)		ปี 2 (N=276)		ปี 3 (N=220)		ปี 4-6 (N=192)		F		2.00-2.50 (N=345)		2.51-3.00 (N=343)		3.01-3.50 (N=261)		3.57-4.00 (N=75)		F	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ประโยชน์จากกิจกรรม	3.73	.48	3.85	.48	3.93	.49	3.96	.57	12.157**	3.75	.50	3.88	.51	3.89	.47	3.94	.54	6.272**		
2. ผลเสียจากกิจกรรม	2.97	.83	2.95	.74	2.85	.76	2.68	.83	6.242**	2.84	.77	2.91	.79	2.95	.86	2.86	.76	1.021		
3. รวมผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรม	3.57	.42	3.67	.41	3.71	.42	3.71	.43	6.498**	3.56	.41	3.68	.44	3.70	.41	3.72	.45	7.174**		

ตาราง 3 เปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ยผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษาตามประเภทการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ศึกษาและวิทยาเขต/เขตการศึกษา

ผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรม	ประสบการณ์มีส่วนร่วมกิจกรรม										วิทยาเขต/เขตการศึกษา									
	1-2 ครั้ง/ภาค (N=449)		3-4 ครั้ง/ภาค (N=319)		4 ครั้งขึ้นไป (N=286)		F		หาดใหญ่ (N=579)		ปัตตานี (N=280)		ภูเก็ต (N=58)		สุราษฎร์ (N=74)		ตรัง (N=63)		F	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ประโยชน์จากกิจกรรม	3.77	.48	3.86	.51	3.94	.53	10.290**	3.92	.48	3.75	.53	3.61	.46	3.76	.54	3.85	.52	9.227**		
2. ผลเสียจากกิจกรรม	2.90	.82	2.93	.79	2.83	.78	1.139	2.96	.85	2.73	.67	3.10	.60	2.88	.81	2.71	.86	6.121**		
3. รวมผลกระทบบทการมีส่วนร่วมกิจกรรม	3.39	.40	3.68	.44	3.72	.46	7.825**	3.73	.40	3.55	.44	3.51	.38	3.58	.47	3.62	.43	11.235**		

** P<.01 * P<.05

ทักษะด้านต่างๆ สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีกับเพื่อนต่างคณะ วิทยาเขต ฯลฯ สอดคล้องกับชาวยุชชัย อินทรประวัติ (2544, 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาว่า ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์พัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ ด้านกายภาพ วาจา สติปัญญา อารมณ์และความสนใจ พัฒนาความนับถือในตัวเอง ค้นพบความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้รับการพัฒนาค่านิยมและทัศนคติที่เหมาะสม และประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการกิจกรรมนักศึกษาอย่างเหมาะสมในเรื่องสร้างความรักและความผูกพันของนักศึกษา ช่วยทำให้งานด้านวิชาการเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักศึกษาได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดยนักศึกษาที่เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องชดใช้เงินส่วนตัวมากกว่าผู้จัดกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่สามารถใช้งบประมาณในโครงการที่ตนเองเข้าร่วมบางโครงการกิจกรรมมีโควตาและสิทธิพิเศษสำหรับผู้จัดกิจกรรม แต่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องใช้จ่ายเงินตนเอง

2.2 เพศ นักศึกษาชายและหญิงได้รับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษาภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) โดยนักศึกษาหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าชายหากพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่นักศึกษาหญิงระบุได้รับประโยชน์มากเรื่องได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเห็นคุณค่าตนเอง และนักศึกษาชายระบุว่าได้รับประโยชน์มากคือ เรื่องการได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ การได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเห็นคุณค่าตนเองเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของยุคล ทองตัน และคณะ (2542, บทคัดย่อ) เรื่องทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมด้านกิจกรรมนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 นักศึกษาได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษาภาพรวมและรายข้อ

ทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดยนักศึกษาหญิงได้รับผลเสียจากกิจกรรมภาพรวมและรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าชาย อาจเป็นเพราะว่าเพศชายมีพลังทำสิ่งต่างๆ มีธรรมชาติชอบผจญภัยต้องการให้ผู้อื่นยอมรับในตนเอง พร้อมช่วยเหลือแบ่งปันให้ผู้อื่นในสังคม ดังคำกล่าวของกอร์ริสัน (Gorrison, 1959) ว่า พฤติกรรมของผู้ชายชอบเสี่ยงและต่อสู้

2.3 ชั้นปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ได้รับผลกระทบจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2, 3, 4 - 6 และนักศึกษาระดับปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 4-6 ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) และพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่าชั้นปีอื่นๆ เนื่องจากนักศึกษาระดับปีที่ 4-6 มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่า และได้รับประสบการณ์ตรงมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ได้ใช้ชีวิตและมีประสบการณ์ชีวิตในมหาวิทยาลัยมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ หากพิจารณาภาพรวม พบว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากขึ้นสัมพันธ์กันในเชิงบวกตามชั้นปี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดได้ว่า การที่นักศึกษามีส่วนร่วมกิจกรรมมากทำให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ มากขึ้นตามลำดับชั้นปี ผลเสียที่นักศึกษาได้รับจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ เนื่องจากธรรมเนียมปฏิบัติวิถีชีวิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่มหาวิทยาลัย คณะ หรือ รุ่นพี่จัดให้ เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศมหาวิทยาลัย/คณะ กิจกรรมรับน้องใหม่และประชุมเชียร์ กีฬาน้องใหม่ กอปรกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมกลุ่มเพื่อนใหม่ สิ่งแวดล้อมด้านการเรียน ที่พักอาศัยและอาจารย์ผู้สอน สิ่งเหล่านี้เป็น

สิ่งใหม่ที่นำกลัว ทำท่ายและนำลองสำหรับนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของทองเรียน อมรัชกุล
(2525, 38-39) เรื่องลักษณะนิสัยในมหาวิทยาลัย พบว่า
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ เรียบร้อย
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความกลัว ตื่นเต้น จะเข้าร่วมกับ
กิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

2.4 แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (GPA) นักศึกษาที่มีแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
ผลการเรียนต่างกัน ได้รับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม
ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$)
เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างแต้มระดับคะแนนเฉลี่ย
สะสม ผลการเรียน พบว่านักศึกษาที่มีแต้มระดับคะแนน
เฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.00–2.50 กับ 2.51–3.00 , 3.01–3.50
และ 3.51–4.00 โดยพบว่า นักศึกษาที่มีแต้มระดับคะแนน
เฉลี่ยสะสม 3.51 – 4.00 ได้รับประโยชน์จากการมี
ส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด
พบว่า นักศึกษาที่มีแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผล
การเรียนมากขึ้นได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วม
กิจกรรมมากขึ้นสัมพันธ์กันในเชิงบวก สอดคล้องกับ
การศึกษาของไมเออร์ส (Myers, 1952, 415 - 426) ได้
ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จในการเรียนเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร
สูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม สำหรับผลเสียจากการมี
ส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมและรายข้อทุกข้อไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับ
นักศึกษาคหุญงของดีเมนต์ (Dement, 1962, 487-490)
ได้ศึกษาจากนักศึกษาคหุญง วิชาเอกวิทยาศาสตร์ พบว่า
นักศึกษาร้อยละ 35 ของนักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จไม่เคย
เข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย และยังเห็นว่า นักศึกษา
ที่เรียนสำเร็จ เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
มากกว่านักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ
การวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่จะช่วย
ทำให้นักศึกษาสามารถอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาได้จน
สำเร็จการศึกษาของอะเล็กซานเดอร์ดับบลิว แอสติน

(Alexander W. Astin อังโน สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538,
125) พบว่า การมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา เป็นปัจจัยที่
ทำให้นักศึกษาสามารถศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้
ในทางตรงกันข้าม การไม่มีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษาก็เป็น
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาออกจากการศึกษากลางคัน

2.5 ประสพการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรม

นักศึกษาที่มีประสพการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างกัน
ได้รับผลกระทบภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($P < .01$) เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างประสพการณ์
การมีส่วนร่วมกิจกรรม พบว่า นักศึกษาที่มีประสพการณ์
การมีส่วนร่วมกิจกรรม 1–2 ครั้ง /ภาคการศึกษา กับ 3–4
ครั้ง/ภาคการศึกษา มากกว่า 4 ครั้ง/ภาคการศึกษา และ
นักศึกษาประสพการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรม 3–4 ครั้ง/
ภาคการศึกษา กับมากกว่า 4 ครั้ง/ภาคการศึกษา ได้รับ
ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า
นักศึกษามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นและสัมพันธ์ในเชิงบวกตาม
จำนวนครั้งการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมกิจกรรม
สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
กิจกรรม พบว่านักศึกษาได้รับความรู้ ได้ฝึกทักษะการเป็น
ผู้นำ ผู้ตาม ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม
ได้ฝึกความฉลาดทางอารมณ์ มีประสพการณ์ และนำ
ความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้จริง ได้ทำงานร่วมกัน
ระหว่างคณะ/วิทยาเขต นักศึกษาที่มีประสพการณ์ กิจกรรม
เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและมีความก้าวหน้าใน
หน้าที่การงาน ดังที่ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2530, 103)
กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญเพราะ
ช่วยให้นักศึกษาเจริญงอกงามเป็นคนโดยสมบูรณ์
และสอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสะอ้าน (ทบวงมหาวิทยาลัย,
2532, 9) กล่าวว่า วิชาการอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกิด
พัฒนาการที่สมบูรณ์ กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่ง
ของการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ และ
มีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าการที่จะพัฒนาให้เป็นนักวิชาชีพ
เก่งกล้าสามารถ นักศึกษาได้รับผลเสียจากการมีส่วนร่วม
กิจกรรมภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ยกเว้นเรื่องใช้จ่ายเงินส่วนตัวในบางกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ บทสนทนากลุ่มนักศึกษาผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักศึกษาต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวในบางกิจกรรม เช่น ค่าพาหนะ ค่าโทรศัพท์และอื่นๆ และสอดคล้องกับ รายงานผลการสัมมนากิจกรรมนักศึกษาของงานกิจกรรม นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2548 (2549, 11) พบว่า ปัญหาการของการทำ กิจกรรมฝ่ายวิชาการ มีงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวในบางกิจกรรม

2.6 วิทยาเขต/เขตการศึกษา นักศึกษาต่าง วิทยาเขต/เขตการศึกษาได้รับผลกระทบการมีส่วนร่วม กิจกรรมนักศึกษาภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($P < .01$) เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ระหว่างวิทยาเขต /เขตการศึกษา พบว่า นักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่กับ นักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี ภูเก็ต, สุราษฎร์ และนักศึกษา เขตการศึกษาตรัง และภูเก็ตได้รับประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ กับนักศึกษาวิทยาเขตปัตตานี ตรัง นักศึกษาวิทยาเขต ปัตตานีกับเขตการศึกษาภูเก็ต นักศึกษาเขตการศึกษา ตรังกับเขตการศึกษาภูเก็ตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาวิทยาเขตหาดใหญ่ได้รับ ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมมากกว่าวิทยาเขต/ เขตการศึกษาอื่น ๆ เนื่องจากวิทยาเขตหาดใหญ่เป็นสังคม ใหญ่มี 13 คณะหลายสาขาวิชา มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 14,165 คน และได้จัดกิจกรรมที่หลากหลายเป็น จำนวน 871 โครงการ นักศึกษาสามารถจัดและเข้าร่วม กิจกรรมได้ตามความสนใจหลากหลายและตามความถนัด ของนักศึกษา(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2548,1) ทำให้นักศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากความเป็นสังคมใหญ่ ซึ่งมีกฎ กติกา ระเบียบมากมาย และหลากหลายดังกล่าว ซึ่ง Good (1970, 562) กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาจะช่วย เพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมพัฒนาการเป็นการเปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้แสดงความสามารถและสร้างความสนใจให้ กับนักศึกษาและข้อสังเกตที่นักศึกษาเขตการศึกษาตรัง

ระบุว่าได้รับประโยชน์มากที่สุดเช่นกันเนื่องจากเขตการ ศึกษาตรังมีนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 1,994 คน มีวิถีชีวิตความเป็นพื้นเมือง มีความช่วยเหลือซึ่งกันและ ยกย่องผู้นำ มีกฎ กติกาแบบครอบครัว นักศึกษาได้รับ ผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรมภาพรวมและรายข้อ ทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) โดย นักศึกษาเขตการศึกษาภูเก็ตได้รับผลเสียจากกิจกรรม มากกว่านักศึกษาวิทยาเขต/เขตการศึกษาอื่น ๆ เนื่องจาก สภาพการเรียนและเวลาเรียนไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรม เช่นบางสาขาวิชาจะต้องเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ ในช่วงปิดภาคเรียน จึงทำให้นักศึกษามีเวลาเรียนและ เวลาทำกิจกรรมน้อยกว่าวิทยาเขต/เขตการศึกษาอื่น

3. ข้อมูลปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์

ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม กิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และ แนวทางแก้ไขเรียงตามลำดับความถี่มากที่สุด คือ เรื่อง การบริหารจัดการโดยไม่ได้รับความร่วมมือ มีผู้เข้าร่วม กิจกรรมน้อยและไม่เห็นความสำคัญ เนื่องจากการเรียน การสอนนอกเวลาราชการ วันหยุดและกลางคืน มี การสอบย่อย (quiz) บ่อยครั้ง การนัดสอนชดเชยใน วันหยุดราชการและเวลากลางคืน ทำให้นักศึกษาไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง กิจกรรม ไม่น่าสนใจไม่ตรงตามความต้องการของนักศึกษา ไม่มี แผนงานการพัฒนาที่ชัดเจนโดยการจัดหลักสูตร กิจกรรมพัฒนานักศึกษาตามชั้นปีและไม่มีการประเมิน ความต้องการพัฒนานักศึกษาชั้นปีที่ 1 เมื่อแรกเข้าใน ภาพรวมมหาวิทยาลัย/ภาคคณะ เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาให้เต็มเต็มตามความต้องการของนักศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษารับทราบทั่วถึง สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเห็นความสำคัญในการจัดและ การเข้าร่วมกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์น่าสนใจ ในเรื่องเวลา ปัญหา ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไข พบว่า เวลาไม่เหมาะสม ตรงกับเวลาเรียนและทำให้กระทบต่อ

เวลาเรียนและเวลาส่วนตัว ซึ่งควรจัดกิจกรรมในเวลาที่เหมาะสม หรือจัดนอกเวลาเรียน เรื่องงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และยานพาหนะ ปัญหา ข้อจำกัดและแนวทางแก้ไขพบว่า งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และยานพาหนะ มีไม่เพียงพอและต้องขอใช้เงินส่วนตัวในบางกิจกรรม ซึ่งควรจัดสรรงบประมาณอุปกรณ์และยานพาหนะให้เพียงพอเรื่องอื่นๆ พบว่า ขาดการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง (หน่วยงาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่) มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับกนต์ธร ชำนิประศาสน์ (2542, 48-49) ได้ศึกษากิจกรรมและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2542 พบว่า ขาดความร่วมมือทั้งจากอาจารย์ผู้สอน และการสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ กิจกรรมซ้ำซ้อน และสำเนาวิชาศิลป์ (2538, 166-168) ได้ประเมินผลโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า ปัญหาการทำกิจกรรมการออกค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษาขาดแคลนงบประมาณ ขาดความรู้ด้านการเบิกจ่ายเงิน ขาดทักษะด้านการจัดการของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำกิจกรรม ขาดวัสดุอุปกรณ์การคมนาคม ไม่สะดวกและการแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ส่งผลกระทบต่อผลการเรียน กอปรกับผลสรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาปีการศึกษา 2547 และทบวงมหาวิทยาลัย (2537, 30-31) พบว่า อาจารย์บางท่านไม่ให้ความร่วมมือทำให้นักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ นักศึกษาขาดประสบการณ์ด้านการจัดการ การคมนาคมไม่สะดวกและงบประมาณในการออกค่ายไม่เพียงพอ และสุกรีเมฆพันธ์ (2539, 73-74) ได้ประเมินผลโครงการอาสาพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร งบประมาณ การจัดการสถานที่และอุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา

1.1 ควรกำหนดนโยบายกิจกรรมนักศึกษาและกำหนดหลักสูตรรายวิชาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาโดยพัฒนานักศึกษาทุกชั้นปี นับเป็นหน่วยชั่วโมงกิจกรรมพร้อมบันทึกประวัติการมีส่วนร่วมกิจกรรม

1.2 ควรจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ทันสมัยตรงตามความต้องการของนักศึกษา โดยมีงานวิจัยเป็นฐานข้อมูล ความต้องการพัฒนาตนเองของนักศึกษา จัดทำคู่มือกิจกรรมนักศึกษา พิจารณาค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม

1.3 สนับสนุนงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์และยานพาหนะให้เพียงพอและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องประสบการณ์การเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในแต่ละวิทยาเขต/เขตการศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำและสูง

2.2 ควรวิจัยเรื่องประเมินคุณลักษณะและความต้องการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในภาพรวมและแต่ละคณะเพื่อจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาตามความต้องการของนักศึกษา

2.3 ควรประเมินผลเรื่องความครอบคลุมของการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและนโยบายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.4 ควรวิจัยเรื่องระบบการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาและประเมินความคุ้มค่าของการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

- กนต์ธร ชำนิประศาสน์. (2542). **กิจกรรมนักศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2544). **หัวใจของงานกิจกรรมนักศึกษา**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2537). **สรุปโครงการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา ปีงบประมาณ 2537**. กรุงเทพฯ: ปรกาศพิริก.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). **การบริหารกิจการนิสิต: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- รณภาพ เอื้อพันธเศรษฐ. (2544). **การประเมินกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2544**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2529). **ปรัชญาของงานกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชน**. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- ยุคล ทองตัน, วิชา เพชรขาว และอภิเดช เลนุกูล. (2546). **ทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 9(13), 307-322.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2549). **สรุปกิจกรรม/โครงการส่งเสริมพัฒนาศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2548**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2548). **ภาวะการหางานทำของบัณฑิตและความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปีการศึกษา 2547**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2549). **รายงานผลการสัมมนากิจกรรมนักศึกษา ปีการศึกษา 2548**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุกรี เมฆทันต์. (2539). **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการกิจกรรมนักศึกษาปีงบประมาณ ปี 2539**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2530). **การบริหารกิจการนักเรียน**. เอกสารประกอบคำบรรยาย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). **มิติใหม่ของกิจกรรมนักศึกษา 2: การพัฒนาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อรพินทร์ ชูชม และคณะ. (2541). **ผลกระทบของการจัดกิจกรรมการรับน้องใหม่และประชุมเชียร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Dement, A.L. (1962). **The College Woman as a Science Major**. *Journal of Higher Education*, 53, 487-490.
- Good. C.V. (1970). **Dictionary of Education**. New York: McGraw- Hill.
- Gorrion, Kard. (1959). **A Study of Student Disciplinarian Pretties in Two Georgia High School**. *The Journal of Educational Research*, 53, 153-156.
- Krejcie, R.V. & Daryle W.M. (1970). **Determining sample size for research activities**. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Myers, R.C. 1952. **Biographical Factors and Academic Achievement, An Experimental Investigation**. *Education and Psychological Measurement*, 12, 415 - 426.
- Williamson, E.G. (1961). **Student Personal Service in College and Universities**. New York: McGraw- Hill.

